

POSTANOWIENIE

30 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 października 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Banku spółce akcyjnej w W.

przeciwko D.K.

o zapłatę,

na skutek wniosku pełnomocnika pozwanego

o uzupełnienie punktu drugiego postanowienia Sądu Najwyższego

z 27 czerwca 2024 r., I CSK 1680/23

oddala wniosek.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 27 czerwca 2024 r. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda Banku spółki akcyjnej w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 30 listopada 2022 r. i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5 400 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia powodowi odpisu postanowienia do dnia zapłaty.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 i art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a także § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z

2015, poz. 1800, ze zm.), obciążając powoda – stosownie do wyniku rozstrzygnięcia w postępowaniu kasacyjnym - kosztami uzyskanej przez pozwanego pomocy prawnej z urzędu.

W dniu 2 sierpnia 2024 r. reprezentujący pozwanego z urzędu w postępowaniu kasacyjnym adwokat J.P. złożyła wniosek o uzupełnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2024 r., w zakresie punktu 2, poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kwoty 5 400 zł, powiększonej o należny podatek od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że rozstrzygnięcie nie uwzględnia kwestii podatku od towarów i usług.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Przesłanką uzupełnienia orzeczenia jest stwierdzenie jego niekompletności (art. 351 § 1 w zw. z art. 361 w zw. z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c.). W rozpoznawanym przypadku sytuacja taka nie zachodzi, Sąd Najwyższy rozstrzygnął bowiem o kosztach postępowania kasacyjnego przyznając pozwanemu z tego tytułu od strony przeciwnej kwotę 5400 zł. Zgodnie z utrwalonym poglądem wniosek o uzupełnienie orzeczenia o kosztach nie może być natomiast skutecznie złożony wówczas, gdy sąd zasądził na rzecz strony koszty procesu, ale w rozmiarze mniejszym niż tego oczekiwała. Uzupełnienie orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania może mieć miejsce, jeśli nie zawiera ono żadnego rozstrzygnięcia co do tych kosztów (zob. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z 30 listopada 2011 r., III CZP 69/11, OSNC 2012, nr 4, poz. 48 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2010 r., I CZ 123/10, niepubl. i z 10 października 2012 r., I CZ 116/12, niepubl.). Dostrzeżenia przy tym wymaga, że pełnomocnik pozwanego w odpowiedzi na skargę sformułowała jedynie wniosek o zasądzenie od strony przeciwnej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, nie określając ich wysokości (k. 980).

Niezależnie od powyższego, wniosek jest merytorycznie bezzasadny z kilku przyczyn.

Po pierwsze, pozwany - wobec odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania - wygrał sprawę w postępowaniu kasacyjnym. Z tego względu kosztami zastępstwa procesowego stanowiącymi w analizowanym przypadku koszty nieopłaconej pomocy prawnej należne w istocie pełnomocnikowi pozwanego, obciążono powoda a nie Skarb Państwa (zob. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 1 marca 1989 r., III CZP 12/89 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 18 maja 2011 r., III CZ 25/11).

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach był zatem art. 98 § 1 i 3 i art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.), a nie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 18).

Sąd jest natomiast zobligowany podwyższyć należne pełnomocnikowi wynagrodzenie o stawkę podatku od towarów i usług tylko wtedy, gdy Skarb Państwa ponosi koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, a nie gdy koszty te obciążają stronę przeciwną z obowiązkiem jej zapłaty stronie, dla której ustanowiono pełnomocnika (por. § 1 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r.). Dopiero w przypadku, gdyby przeciwnik procesowy strony korzystającej z pomocy adwokata ustanowionego z urzędu i obciążony kosztami procesu ich nie uiścił i po wykazaniu bezskuteczności egzekucji, Skarb Państwa ponosi koszty nieopłaconej pomocy prawnej, co wymaga odrębnego orzeczenia w tym przedmiocie (por. § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r.).

Po drugie, przyczyną podwyższania wynagrodzenia należnego pełnomocnikom z urzędu od Skarbu Państwa tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej o podatek od towarów i usług było zróżnicowanie stawek należnych pełnomocnikom z urzędu i wyboru oraz zapobieganie realnemu obniżeniu kwot uzyskiwanych przez pełnomocników z urzędu od Skarbu Państwa. Problem ten nie występuje w przypadku, gdy podstawą orzeczenia o kosztach – tak jak ma to miejsce w rozpoznawanym przypadku - jest rozporządzenie Ministra

Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie a nie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. Wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu należne od Skarbu Państwa, także po jego podwyższeniu o należną stawkę podatku od towarów i usług, nie przekracza bowiem wynagrodzenia należnego pełnomocnikowi z wyboru w stawce minimalnej.

Po trzecie niekonstytucyjność różnicowania stawek wynagrodzenia należnego pełnomocnikom z urzędu i wyboru powoduje, że aktualnie podstawą prawną orzekania o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej należnych pełnomocnikom z urzędu od Skarbu Państwa w zakresie wysokości minimalnych stawek opłat są przepisy rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości dotyczące pełnomocników z wyboru, które nie przewidują podwyższania wynagrodzenia o podatek od towarów i usług. Podwyższenie takie jedynie w stosunku do pełnomocników z urzędu spowodowałoby, że w stanie prawnym obowiązującym w dacie wydania orzeczenia, którego dotyczy wniosek, stawki minimalne kształtujące wynagrodzenie pełnomocnika z wyboru mogłyby być niższe, niż pełnomocnika z urzędu. Kwestia ta jest jednak bezprzedmiotowa w analizowanej sprawie, w której nie orzekano o kosztach należnych pełnomocnikowi od Skarbu Państwa, lecz o kosztach należnych stronie pozwanej od przeciwnika procesowego.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(M.M.)

R.G.